

[Na kyjevské výstavě Zpívám, tedy jsem nechyběly ani exponáty ze Slovanské knihovny](#) **[1]**

Autor:

- [LYONS KINDLEROVÁ, Rita](#) [2]

Číslo:

- [2023, ročník 32, číslo 1](#) [3]

Rubrika:

- [Kolektivní členové informují](#) [4]

Klíčová slova:

- [Národní knihovna ČR](#) [5], [Ukrajina](#) [6]

Region:

- [01 Praha](#) [7]

Mezi 21. prosincem 2022 a 31. lednem 2023 proběhla v kyjevském Muzeu významných osobností ukrajinské kultury unikátní výstava nazvaná Zpívám, tedy jsem, jejímž cílem bylo představit málo známá fakta o ukrajinské a světově proslulé vánoční písni [Ščedryk](#) [8]. Koledu zkomponoval skladatel [Mykola Leontovyč](#) [9] (1877–1921) a ve světě se proslavila pod anglickým názvem Carol of the Bells. Vznik a šíření písně je příkladem hudební diplomacie Ukrajinské lidové republiky (1918–1921), kdy se [Symon Petljura](#) [10], hlava tohoto státu, rozhodl propagovat ukrajinskou suverenitu v zahraničí prostřednictvím kultury, konkrétně zpěvem.

Do zahraničí byla vyslána tzv. Republikánská (republiková) kapela, pěvecký sbor vedený dirigentem, skladatelem a muzikologem [Oleksandrem Košycem](#) [11] (1875–1944).

Oficiální portrét Oleksandra Košyce zhotovený pravděpodobně v roce 1919 (zdroj: Slovanská knihovna, Speciální sbírky: T-O-1007)

Své světové turné zahájila kapela v Československu roku 1919. Koncerty konané v Praze a dalších velkých i menších městech, jejichž vyvrcholením bývala právě píseň Ščedryk, se setkaly s vřelým ohlasem a zaznamenaly obrovský úspěch.

The image shows a vintage program card for a concert by the Ukrainian Republican Chorus. The card is framed with a decorative border and contains the following text:

UKRAJINSKÝ REPUBLIKÁNSKÝ PĚVECKÝ SBOR
(75 PĚVCŮ A PĚVKYŇ)

I. DIRIGENT
ALEXANDER KOŠYČ

II. DIRIGENT
PLATONIDA ŠČUROVSKÁ

ADMINISTRÁTOR
SĚRHIJ TRUCHLYJ

SOLISTA
A. NOSALEVYČ
(baryton)

PROFESSOR ZPĚVE
HRYHORIJ TUČAPSKYJ

P R A H A

KONCERTY ZAČÁTEK O 7. HODINĚ VEČERNÍ
SMETANOVA SÍŇ OBECNÍHO DOMU
VE STŘEDU 14., VE ČTVRTEK 15. A V SOBOTU 17. KVĚTNA 1919

Cena pořadu K 2.—.

In the bottom right corner, there is a logo consisting of the letters 'NK' in a stylized font.

[13]

První strana programu koncertu, který se uskutečnil ve dnech 14.-16. května 1919 ve Smetanově síni Obecního domu (zdroj: Slovanská knihovna, Speciální sbírky: T-UEP-18-1)

Následovaly další státy Evropy, ale také USA a Jižní Amerika. Uskupení pokračovalo v činnosti i poté, co byl první novodobý ukrajinský stát rozmetán bolševiky. Obětí bolševického teroru se mezi jinými stal i Mykola Leontovyč. Většina členů sboru se rozhodla na Ukrajinu nevrátit a zůstat v exilu (včetně mistra Košyce).

[14]

Skupinová fotografie Ukrajinské republikánské kapely zhotovená v Praze v roce 1920. Sedící v první řadě uprostřed Oleksander Košyc (zdroj: Slovanská knihovna, Speciální sbírky: T-O-1052)

Na kyjevské výstavě byl kromě jiného formou kopií představen výběr z plakátů ze světového turné kapely, které se nacházejí ve fondu [Slovanské knihovny](#) [15]. Jejich soubor je zdigitalizován a přístupný veřejnosti na portálu eSbirky.cz [16].

QUEEN'S HALL

LANGHAM PLACE, W.

Sole Lessees

Messrs. CHAPPELL & Co., Ltd.

TUESDAY, FEB. 17th at 3
WEDNESDAY, FEB. 18th at 8.15
MONDAY, FEB. 23rd at 3
THURSDAY, FEB. 26th at 3

UKRAINIAN NATIONAL CHOIR

CONDUCTOR - M. A. KOSHITZ
Assistant Conductor - Miss P. SHCHOUROWSKA
Vocal Instructor - M. G. TOUCHAPSKY
Administrator - M. N. TCHAIKOWSKY

During the Interval Lantern Pictures, representing
Ukrainian Life will be shown with short explanations
by **L. P. RASTORGOUEFF**

TICKETS (including Tax)

Stalls 12s., 8s. 6d. & 5s. 9d. Grand Circle 8s. 6d. & 5s. 9d.
Unreserved Balcony 3s. Unreserved Area 1s. 3d.

May be obtained at the Box Office, QUEEN'S HALL, usual Agents and Libraries, and

Tel. Gerrard 5564. **L. G. SHARPE, 61, Regent Street, W.1.**

[17]

Plakát informující o sérii koncertů Ukrajinské republikánské kapely v únoru 1920 v londýnské Queen's Hall (zdroj: Slovanská knihovna, Speciální sbírky: T-UEP-18-2021)

Další významnou památkou na Ukrajinskou republikánskou kapelu, kterou vlastní Slovanská knihovna, je Pamětní kniha (Pamjatna knyžka), tedy podpisová kniha, kterou sbor vozil s sebou a kam se podepisovali a zapisovali své dojmy návštěvníci koncertů během celého turné. Nalezneme v ní nadšené záznamy jak od předních českých osobností, tak od světových státníků, politiků, vědců aj. (např. od Isadory Duncan nebo belgické královny Elisabeth). Rovněž tento cenný dokument byl zdigitalizován a je [přístupný v digitální knihovně Manuscriptorium](#) [18].

Jak plakáty, tak Pamětní kniha a další archiválie týkající se Ukrajinské republikánské kapely uložené ve Slovanské knihovně tvořily původně součást sbírky Muzea osvobozenického boje Ukrajiny v Praze. Jelikož budovu muzea na konci druhé světové války těžce poškodil spojenecký nálet, byla část sbírky přesunuta do Klementina, kde zůstala i po definitivním zrušení muzea v roce 1948 a posléze přešla do Slovanské knihovny.

Společně s výstavou vznikl dokumentární film Ščedryk proti „ruskému světu“ (Ščedryk proty „ruskoho mira“), v němž vystupují i čeští specialisté na dané téma (ukrajinistka Rita Lyons Kindlerová ze Slovanské knihovny a brněnský muzikolog a ukrajinista Petr Kalina). Film je [volně přístupný](#) [19] i s anglickými titulky:

Část filmu (od [času 1:12:00](#) [20]) se týká i přímo Klementina.

Do konce ledna 2023, tedy do posledního dne konání výstavy, ho jen na internetu zhlédlo již téměř půl milionu diváků.

Součinnost Slovanské knihovny s tvůrci výstavy a filmu má již několikaletou tradici. Autorka výstavy Tina Peresuňko z Leontovyčova institutu v Kyjevě se Slovanskou knihovnou spolupracovala například při přípravě výpravné monografie nazvané [100 let kulturní diplomacie Ukrajiny](#) [21] (*100 rokiv kul'turnoji dyplomaciji Ukrajinji: do 100-riččja svitovoho triumfu "Ščedryka" = do 100-riččja svitovyh hastrolej ukrajins'koji respublikans'koji kapely pid orudoju Oleksandra Koščycja ta pid patronatom Symona Petljury*. Kyjiv: Vydavnyctvo "ArtEk", 2018).

Koleda Ščedryk se dočkala přinejmenším 150 úprav v nejrůznějších hudebních stylech, od klasického zpěvu, přes jazz po rock či pop, zazněla i ve známém filmu Sám doma. Pro zájemce uvádíme prozatím nejstarší nalezenou nahrávku koledy Ščedryk zachycenou v New Yorku v roce 1922:

Ve videu (v [čase 0:28](#) [22]) lze také vidět jednu z fotografií sboristů, která vznikla roku 1920 v Praze.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1/na-kyjevske-vystave-zpivam-tedy-jsem-nechybely>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1/na-kyjevske-vystave-zpivam-tedy-jsem-nechybely>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/lyons-kindlerova-rita>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/kolektivni-clenove-informuji>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/narodni-knihovna-cr>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/ukrajina>
- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/regiony/01-praha>

- [8] <https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0%C4%8Dedryk>
- [9] https://cs.wikipedia.org/wiki/Mykola_Leontovy%C4%8D
- [10] https://cs.wikipedia.org/wiki/Symon_Petljura
- [11] https://cs.wikipedia.org/wiki/Olexandr_Ko%C5%A1yc
- [12] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1021/kindlerova1.jpg>
- [13] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1021/kindlerova3.jpg>
- [14] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1021/kindlerova2.jpg>
- [15] <https://www.nkp.cz/slovanska-knihovna>
- [16] <https://www.esbirky.cz/hledat/skupina/44693513>
- [17] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1021/kindlerova4.jpg>
- [18] https://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=AIPDIG-NKCRSKTA2558U9440_3YVU835-cs
- [19] <https://youtu.be/OjQr-IP3Qsk>
- [20] <https://youtu.be/OjQr-IP3Qsk?si=L9gghjWg-OgUgrbi&t=4320>
- [21] https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000615219&local_base=SLK
- [22] <https://youtu.be/lXQ15PyKM-M?si=w0phAuAYrml1R862>